NĂM THỨ MƯỜI HAI — SỐ THỨ 22?9 NGÀY THỨ TƯ 30 JUILLET 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Một năm	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 60	6 $ 60	[illegible]	12 $ 00
Các làng và Các công-sở		8 . 00	8 . 00	8 . 00	9 . 00	
Sáu tháng	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN V. LUÂN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN VĂN HANOI
Téléphone N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.
Une seule insertion . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion . . . 0 $ 16 le c/m
Réclame dans la 1re page . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales . . 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Làm phúc nào cho bằng làm phúc này!

Đã là người, đã là có cái lương tâm trắc đát tiềm-phục ở trong lòng, đã là có cái não-cân cảm-xúc thấy cái cảnh não-nùng ai oán mà không thể nhắm con mắt lại không nhìn, nghe cái tiếng kêu rên than khóc mà không thể bịt lỗ tai lại không nghe thì ai cũng sẵn lòng làm phúc, ai cũng có lúc làm phúc. Song, có một dịp làm phúc mà cái đồng tiền ở trong túi mình bỏ ra, có thể kết thành cái cánh bè từ-bi để tế-độ hàng mười mấy vạn con người đương trầm-luân ở trong bể khổ, đúc thành bàn tay quảng-đại để cứu vớt hàng chín mười phủ huyện dân xã đương lặn ngụp ở dưới giếng thơi, người ta đương như nằm ở đống than mà đồng tiền của mình sẽ quạt thành ra cơn gió mát, người ta đương như ngồi trong ngục tối mà đồng tiền của mình sẽ rọi tới thành bóng dương-quang, dùng đồng tiền như thế mới thật đáng đồng tiền mà làm phúc như thế mới gọi là làm phúc vậy. Cái dịp làm phúc ấy tới đây rồi. Cái nạn vỡ đê Phi-liệt xảy ra ở xứ Bắc-kỳ ta hồi đầu mùa nước này, bao nhiêu là nhà cửa bị tan tành! bao nhiêu là đồng điền bị ngập lụt! bao nhiêu là người cha dắt con, trẻ cõng già, anh trông em, chồng nhìn vợ, ngao ngán về nỗi tiền không còn một đồng, thóc không còn một hột, cơm không có một miếng, áo không có một mảnh! Cái cảnh não-nùng ai-oán đến thế là cùng, cái tiếng kêu rên than khóc của kẻ đồng loại ta thật đã vang trời rậy đất; tưởng một đồng tiền, một bát gạo đối với những dân bị nạn bây giờ thật có phần hơn hàng ngàn hàng muôn, bồ lớn bịch nhỏ lúc bình-thường, mà người thi ơn đồng tiền bát gạo lúc này thật là gỡ được cái thừng treo cổ, giải được cái cấp nhiên mi, tử sinh nhục cốt cho người ta, non không ví được cao mà biển không bì được rộng vậy.

Cái tính làm phúc làm đức vốn là cái tính phổ-thông của người mình; không cứ là những người có học-thức, có vị-vọng, lấy cứu dân giúp nước làm lòng mới có cái lượng hải hà, coi người đói cũng như mình đói, coi người rét cũng như mình rét, mà đến cả những ông già bà cả quê mùa cục-kịch, những đàn bà con gái vô sách vô sư cũng đều biết cái lẽ thương người khác thể thương thân, trợ tai tuất nạn, sẻ áo chia cơm là việc hằng ngày ai cũng có thể làm được cả. Cửa miệng ta thường nói: làm phúc cũng như làm giàu; để đức cho con hơn là để của; cứ xét những lời ăn tiếng nói của người mình cũng đủ thấy chứa-chan những giọng nhân-từ bác-ái, xưa nay những chuyện làm phúc làm đức như bắc cầu cất quán, tô tượng đúc chuông, thí cơm cháo cho kẻ nghèo nàn, phát thuốc thang cho người bệnh-hoạn, trong xã-hội mình những chuyện như thế biết bao nhiêu mà kể; có thể nói là bao nhiêu tòa chùa, bao nhiêu tượng bụt, bao nhiêu phủ miếu, bao nhiêu cầu quán tức là bấy nhiêu cái dấu vết làm phúc làm đức của các nhà từ-thiện ta ở đấy cả. Song, ta cũng nên biết rằng: tô tượng đúc chuông, cầu phúc ở chỗ u-minh phiếu-diểu, sao bằng cầu phúc ngay ở chỗ mười mắt trông một là thiết thực hơn; làm cầu cất quán, thi ơn trong cái khi thái-bình yên ổn, sao bằng thi ơn trong cái khi nước sâu lửa nóng là khẩn cấp hơn; chia cơm sẻ áo cho những phường du thủ du thực, ăn bơ làm biếng, đem cái bộ mặt nhem nhuốc bẩn thỉu, cái giọng nói van-vỉ phỉnh-phờ làm cái kế sinh-nhai sâu mọt đoạn tháng qua ngày, lại chỉ thêm nuôi cái thói lười biếng ỷ-lại xấu-xa hèn hạ cho người ta, cái công làm phúc làm đức của mình dù có tổn kỷ ích nhân, cũng là một sự ích riêng cho năm mười kẻ được thụ ơn mình mà gián tiếp có cái vang bóng không hay cho nhân quần xã-hội. Duy có những dịp như thế này, người phải tai mắc vạ là cái tai vạ khốc nghiệt tự trời bắt tội bất hạnh từng phương, người ta cũng lo làm lo ăn, siêng công gấp việc như mình, mà gặp cơn binh-địa ba đào, phải chịu nỗi thiệt-thòi riêng mất cửa mất nhà hết cơ hết nghiệp, mình được cái may mắn hơn anh em đồng loại mình, người ta sóng vùi cát lấp mà mình đây chèo hát ăn chơi, người ta bèo dạt mây trôi mà mình đây no say hớn-hở; cái nông-nỗi kẻ ăn người khóc, kẻ hữu tâm ai nỡ đành lòng; cái đồng tiền bát gạo của mình bây giờ, người ta đương trông đỏ mắt, ngóng chồn chân, chứ không phải như quán mát cầu đi còn là chuyện thong thả bao giờ làm cũng được, mà cái đồng tiền bát gạo ấy bỏ ở tay mình ra thì phúc đẳng hà-sa trực tiếp cứu khổ cứu nạn ngay được cho người ta chóng ngày nào là nhờ ngày nấy, chứ không phải như đúc chuông tô tượng, hưng công chùa, trùng tu miếu, còn mong cái phúc quả hư-không mờ-mịt xa lắc xa lơ.

Mau lên! Mau lên! Các nhà từ-thiện ta đứng dậy mau lên! làm phúc nào cho bằng làm phúc này; xin ai nấy đừng tiếc tâm lực, đừng thắt hầu bao, kẻ của người công, kẻ nhiều người ít, làm sao cho cái ơn cứu trợ cũng được như cái dòng nước mông-mênh kia chảy cuồn cuộn tới ngay mà tràn khắp cả mọi chỗ hang cùng ngõ hẻm. Vô-lượng công đức vô-lượng phật, tôi xin châm hương đốt lửa, thay mười mấy vạn đồng bào mắc nạn mà cầu khấn các vị thần tiên trong nước sẽ là các ngôi bụt sống trong dân ta.

T,

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 29 Juillet 1924

Nạn tàu bể

Tin Tokio. — Một chiếc tàu Nhật tên là Tairei bị đắm ở gần Cotoro, 192 người chết, cứu được 23 người.

Việc cách mệnh ở Brésil

Tin Rio de Janeiro. Quân chánh-phủ đuổi được quân cách mệnh ra khỏi Sao Paulo.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 juillet 1924.

Cuộc hội nghị Londres

Quan Herriot có điện cho hai nghị-viện rằng chánh phủ rất muốn rằng các khoản điều-đình xong để trở về trình với hai nghị-viện, chánh-phủ đã gia-công cố sức, nhưng mọi việc chưa đâu vào đâu xong.

Về khoản nói về những khi nước Đức sai lời bội ước, phái-bộ nước Pháp sẵn lòng giữ giá cho các nhà có tiền cho vay, nhưng không chịu để cho phạm đến các điều khoản trong hòa ước.

Đại hội-đồng đã ưng-chuẩn bản tờ trình về việc khôi phục lại cuộc thống nhất nước Đức về đường kinh-tế và đường tài-chánh. Song việc cử để người Pháp và người Bỉ làm việc ở các đường hỏa-xa trong hạt Ruhr, thì đại-hội-đồng chưa ưng thuận.

Liệt quốc đã mời hội đồng bồi thường đến Londres. Khi nào Đồng minh liệt quốc hợp ý nhau, mới sẽ mời đại-biểu nước Đức đến.

Việc nước Yougoslavie

Tòa nội-các nước Yougoslavie đã lập xong. Tổng-trưởng là M. Davidovitch.

Việc nước Lỗ-mã-ni

Ở Bessarabie đã thiết quân-luật.

Cavite, ngày 28 và 29 Juillet 1924

Nước Nhật với nước Nga

Tin Tokio. — Nếu chánh-phủ Nga xin lỗi nước Nhật về việc giết dóc ở Nikolaivak trong năm 1920, và nhượng quyền lấy dầu mỏ và gỗ ở đảo Sakhaline, cho nước Nhật, thì Nhật-bản sẵn lòng công nhận cho chánh phủ Xô-viết và thôi không đòi các quyền lợi ấy ở Sibérie nữa.

Cuộc bay vòng thế-giới

Tin Paris. Phi-tướng Zanni nước Argentine, bay vòng thế-giới, khởi hành ở Amsterdam sáng hôm nay, đã tới Rotterdam hồi 9 giờ 45, và tới Bourget hồi 2 giờ 50 chiều. Ngày mai sẽ đi Lyon. Phi tướng cùng đi một đường như phi-tướng Mac Laren.

Tin Tokio. — Ngày hôm nay Mac Laren tới Murikani, Pamachiru. Vì trời sương mù và người cầm máy bị đau, cho nên phi-tướng tới chậm.

Nạn tàu bể

Tin Norfolk — Tàu *Gratitude* đâm vào một cái núi, bị đắm, trong hải-cảng Norfolk. Trên tàu có 288 hành-khách, không ai việc gì cả.

Hoa-kỳ với Ba-tư

Tin Washington. — Chánh-phủ Hoa-kỳ đưa thư yêu-cầu chánh-phủ Ba-tư phải thi-hành các phương-sách để bảo-hộ người Hoa-kỳ đối với nhân dân Ba-tư. Quan lĩnh-sự Hoa-kỳ ở Ba-tư có trình với chánh-phủ rằng một người thiếu niên Ba-tư đến dâng cái mạng che mặt của vợ ông phó lĩnh sự Hoa-kỳ bị giết tuần lễ trước.

CÁC NHÀ VỆ SINH HỌC VỚI PHẤN SÁP

Trong một tờ trình của bác-sĩ H. W. Coie Hoa-kỳ tại hội Y-học Hoa-kỳ, bác-sĩ có nói: con gái muốn được sinh đẹp và khỏe mạnh, thì chớ nên dùng son phấn. Bác-sĩ nói: dùng phấn sáp lấp lỗ da, làm cho da hỏng và có khi làm cho máu bị độc nữa. Bác-sĩ lại khuyên cả đàn ông không nên dùng các thứ nước bôi đầu.

Ở NƯỚC NÀO CÁI NẠN THẤT NGHIỆP TO NHẤT?

Mấy năm sau cuộc chiến tranh, thì trong các nước có nước Anh là hại về cái nạn thất nghiệp nhiều nhất. Đến cuối năm ngoái, thì việc kỹ-nghệ đã phấn-khởi lên nhiều. Đến nay thì nước Đức là nước nhiều người thất nghiệp nhất.

Cứ theo như một biểu tổng kê mới đây, thì số người thất nghiệp ở các nước như sau này:

Tên các nước	*1922*	*1923*
Đức	150.220	1.572.813
Áo	161 227	75 775
Bỉ	25.722	22.567
Anh	2 000.000	1 500.000
Ý	391.974	258 580
Thụy-sĩ	22.554	26 873
Pháp	9 709	2.416

Vậy nước Đức là nước nhiều người thất nghiệp nhất mà nước Pháp là nước ít người thất nghiệp nhất.

Mấy điều thường thức

Cách thử da thuộc

Muốn biết da xấu tốt thế nào thì làm như cách này: Lấy một miếng da thuộc cắt hết mặt ráp đi, chỉ để lại dày độ một li (un millimètre) thôi; và lấy một cốc dấm thanh thực tốt, đổ vào trong một cái lọ bằng sành hay bằng sứ. Làm xong thế rồi bỏ miếng da đã cắt vào trong cái lọ ấy, đút nút cho thực chặt để cho dấm khỏi hả hơi.

Độ vài tháng mở ra xem, nếu da tốt thuộc kỹ thì không phồng, không nát và mùi da cũng không hẩm hơn trước.

Nếu da xấu, thuộc không được kỹ thì chỉ trong vài ngày là phồng lớn lên và chỉ vài tuần lễ là nát mủn cả ra. Cách thử da như thế rất hiệu-nghiệm.

Cách chế cồn

Ta mua cồn ở hiệu thường không được tốt và chóng hỏng, vậy ta muốn có một thứ cồn tốt đặc biệt, rẻ tiền và để bao giờ cũng không việc gì thì ta nên chế riêng lấy một thứ. Muốn chế một lít (litre) cồn ấy thì phải làm như thế này:

1·) Bỏ độ 200 grammes de gomme arabique vào trong một cái lọ đựng 700 grs. nước nóng, phải quấy luôn trong hai ba ngày, mỗi ngày một vài lần để cho nó nổi bọt lên và tan ra.

2·) Lọc chỗ nước ấy bằng một mảnh lụa, bỏ những cục không tan ấy đi.

3·) Lọc xong lại bỏ 5 grs. d'alumine en gelée, lắc rõ thực mạnh, để nước đứng lại trong 24 giờ, rồi lại lọc lại lần nữa.

4·) Pha 40 grs. đường trắng (sucre blanc) và 10 grs. résorcine vào một lít nước.

5·) Để yên cái chai ấy độ ba, bốn ngày rồi hãy đút nút.

Giá mua những thứ ấy như sau này:

200	grammes	de gomme	0 $ 12
50	—	d'alumine	0 , 03
40	—	de sucre	0 , 04
10	—	de résorcine	0 , 05
		Vậy một lít giá	0 $ 24

Đỗ-xuân-Nghinh

ĐẦU TO LẮM CÓ PHẢI LÀ THÔNG-MINH KHÔNG?

Người ta thấy lắm đứa trẻ thông-minh sớm, đầu to lạ thường, nên in trí rằng đầu to thì lắm trí-khôn. Song các nhà bác-học nghiệm ra rằng thường óc người ta cân được 1.000 grammes. Có người óc nặng hơn, có người óc nhẹ hơn. Óc nhẹ hơn số ấy, thường kém trí-khôn. Chứ óc nặng hơn số ấy không hẳn là nhiều trí-khôn. Lord Byron và M. Cromwell óc cân được 2.235 grammes. Còn ông Napoléon, ông Schiller và ông Voltaire óc chỉ cân được 1 400 grammes mà thôi. Xem như vậy thì xem cái số cân nặng nhẹ của óc người ta, không có thể biết chắc là cái trí-khôn nhiều hay ít được.

MỘT CÁI NẠN TÀU BỂ

Tàu *Ile d'Ouessant* chạy từ đảo Ouessant đến Brest bị đắm ngày 8 juin một cách rất thê-thảm.

Tàu khởi-hành hồi 8 giờ sáng ở Brest, bể lặng giời yên. Đoạn đường thứ nhất mọi sự được như ý. Tàu đỗ ở Conquet và ở đảo Molène. Sau tàu đi đến Ouessant, hồi 11 giờ rưỡi thì hành-khách thấy động một cái rất mạnh, thì ra tàu đâm vào một cái núi đá mà bọn thuyền chài gọi tên là hòn Poullouloun. Song lúc bấy giờ đã trông thấy đảo Ouessant, cho nên hành-khách cũng không lấy gì làm lo lắm. Người chủ tàu dốc thác cho tàu tới bến Lampaul. Nước tràn vào trong đáy tàu, dần dần vào đến lò, cái thế không sao cố đến bờ được.

Lúc bấy giờ trên tàu mới buông bốn cái ca-nốt xuống bể, thì một cái liền bị đắm ngay. Hành-khách xuống cả ba cái còn lại, đàn bà con trẻ kêu khóc. Một ông cụ ngã xuống nước, sắp chết đuối, thì một cậu thiếu-niên 14 tuổi nhảy xuống cứu được. Lúc bấy giờ có tàu Eugène Potron chạy đến cứu. Các thuyền chài ở Ouessant cũng dương buồm đến cứu.

Tàu *Ile d'Ouessant* ngập dần dần. Trên tàu chỉ còn viên chủ tàu mà thôi. Vụt chốc tàu hụp xuống bể. Ai nấy tưởng là viên chủ tàu cũng chết theo tàu. Một lát thấy viên ấy bơi đến cái ca nốt thủy-thủ ngồi.

Một khắc đồng hồ sau thì hành-khách và thủy-thủ đi tàu Eugène-Potron, và các thuyền chài tới bến Lampaul, không thiếu người nào cả.

Tình-cảnh nhà làm ruộng ở nước Tàu

Nước ta với nước Tàu đều là lấy nông-nghiệp lập quốc; mà nghề nông của ta với nghề nông của Tàu, xem ra cũng cùng một mẹ đẻ ra, không hơn kém gì nhau mấy.

Bài này là một bài báo nói về cái tình cảnh của những nhà làm ruộng ở nước Tàu. Xem bài này mà thấy cái tình-cảnh của nhà làm ruộng bên Tàu cũng hệt như cái tình cảnh của nhà làm ruộng ở ta; dịch ra đây cũng không khác gì bày tỏ cái chân-tình thực-cảnh của các nhà nông ta, nghe phải rùng mình mà nghĩ càng xót ruột vậy.

« Nước Trung-hoa từ lúc thông-thương với các nước đến giờ, không những là các nơi đô-hội, cách giao-thông dễ-dàng, đường buôn bán phát-đạt, phong-tục ngày thêm xa xỉ, đến cả những chốn thôn quê hẻo lánh, chỉ có một nghề làm ruộng để kiếm ăn, mà số tiền chi tiêu hàng ngày cũng một ngày một thêm lên. Như việc lấy lửa, ngày xưa chỉ mất mấy đồng tiền mua một viên đá, thì dùng được cả đời, bây giờ phải mua bao diêm đến một xu, mà chỉ dùng được một vài ngày; thắp đèn thì xưa kia dùng đèn đĩa, mỗi tối chỉ tốn độ mấy đồng tiền dầu, bây giờ thắp dầu hỏa, thì tốn kém hơn gấp mấy; đó là việc chi tiêu nho-nhỏ, còn nói đến việc chi tiêu khoản lớn: xưa kia quần áo đều dùng vải của mình dệt lấy, tuy không được lịch-sự, nhưng chất bền mà dùng được lâu, bây giờ dùng cát-bá trúc-bâu, giá đã đắt mà lại không bền. Gạo ăn thì nhà làm ruộng đã có sẵn, không cần phải mua, nhưng mà mắm, muối, tương giấm, cũng phải xuất tiền đi mua mà chịu ăn đắt. Cho nên cả năm chân lấm tay bùn, dầu mưa giãi nắng, trừ đóng sưu thuế rồi, cũng chỉ vừa vặt mũi đút miệng; không may gặp thiên-tai xảy đến, như nước lụt, nắng to, hay là hoàng-trùng, vân vân, người yếu đuối thì phải trôi dạt đi phương khác để kiếm ăn, người khỏe mạnh thì vì mất nghề mà sinh ra làm càn làm bậy. Cứ thế này mãi, trong khoảng mươi năm nữa, tình cảnh lại không được như bây giờ, đó là điều nguy hiểm thứ nhất của nhà làm ruộng ở nước Trung-hoa bây giờ.

Hạt giống tốt thì thóc tốt, hạt giống xấu thì thóc xấu, đó là cái lẽ nhất định rõ ràng dễ hiểu. Các nước bên Âu Mỹ về việc chọn giống rất cẩn-thận và rất tinh tường, cho nên nghề làm ruộng càng ngày càng tiến bộ, không những là thóc gạo tốt thêm mà lại phòng giữ được các điều tai hại chung của nhà làm ruộng, như nắng to, sương độc vân vân. Việc chọn giống có quan-hệ đến việc làm ruộng, có phải dễ đâu, thế mà nhà làm ruộng Trung-hoa, vẫn lấy làm hững hờ, về việc chọn giống vẫn chuyên theo lối cũ. Trong khoảng mấy năm nay, hạt gạo thật nhỏ mà lại nhiều lép, so với hạt gạo các nước phương lương đều thua kém thật xa, đương buổi thực nghiệp cạnh tranh kịch liệt này, mà nghề làm ruộng của mình cẩu-thả lỗ mỗ như thế, thì tài gì thoát khỏi vòng liệt bại, nếu không biết tùy thời sửa đổi, sợ rằng mỗi ngày mỗi sút, chưa biết đến đâu là cùng, về sau dẫu hối hận cũng không kịp nữa. Đó là điều nguy-hiểm thứ hai của nhà làm ruộng Trung-hoa bây giờ.

Đồ dùng làm ruộng, đã quan hệ đến nhân công nhanh hay chậm mà cả đến điền-sản tốt hay xấu nữa. Đồ làm ruộng của người Tàu, phần nhiều vẫn noi theo cách xưa, dùng không tiện lợi, mà từ xưa đến nay, không ai lưu tâm đến việc cải-lương. Hãy nói cái cày, cày của các nước, đã mất ít thì giờ, lại đỡ tốn nhân-công, mà ăn xuống đất lại sâu, dùng cày của mình, thì sức người đã mệt, thì giờ lại nhiều, mà cày ăn xuống đất lại rất nông. Hiện nay nhân-công vật liệu, đều cao hơn trước, nếu cứ dùng theo lối cũ, tổn-phí rất nhiều, nhà làm ruộng lại thêm một điều túng thiếu. Vả lại, lúa má mọc mau hay chậm, tốt hay xấu, cốt nhờ màu đất nhiều hay ít; đất cày có sâu, lúa má được nhiều màu, mới mau lớn mà mau tốt. Cho nên cùng một mẫu đất, người ta gặt hái được nhiều, mình gặt hái được ít, tuy cũng có nhiều nguyên-nhân, mà việc cày đất sâu nông, cũng có quan hệ vào đó một vài phần, cày đất sâu hay nông, lại cốt vì điền khí khéo hay vụng. Nếu không lo việc cải lương điền-khí thì điền-sản tất phải một ngày một kém mãi đi. Đó là điều nguy hiểm thứ ba của nhà làm ruộng Trung-hoa bây giờ.

Nhà làm ruộng thường phải chịu nhiều điều tai nạn hoàng-trùng, đại-hạn, mà nhất là thủy-tai trong khoảng mươi năm nay, không tỉnh nọ thì tỉnh kia, không năm nào tránh khỏi. Người Trung-hoa chỉ ham cái lợi trước mắt, cây to trong rừng, đẵn chặt nhiều quá, rừng sâu núi cao, thưa trụi mất cả, đến mùa mưa to không có cái gì ngăn trở, thế nước chảy

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

xuống rất mạnh, mà cái nạn ngập lụt lại rất là gớm ghê. Tuy thủy-lợi bằng năm dữ dội cũng có nhiều nguyên-nhân khác, mà chặt cây nhiều quá cũng là một cái cớ to. Nếu từ nay không chứa cái thói tệ ấy đi, thì thủy-tai lại một ngày một to, mà nông-dân thụ-hại lại một ngày một thêm khốc-liệt. Đó là điều nguy hiểm thứ bốn của nhà làm ruộng Trung-hoa bây giờ.

Số người sinh-sản, ở thành-thị vẫn không bằng chốn thôn-quê. Sinh-sản ngày nhiều, vẫn người ngày đông, mà đất cát vẫn có hẹp nhiều, cho nên số ruộng của nhà làm ru ng một ngày một rút bớt. Vì như một người có 20 mẫu ruộng, để được hai con, đến khi chia ra gia tài thì mỗi đứa chỉ có mười mẫu, đến sau con lại s'nh chúa thì số ruộng của mỗi người lại càng ít đi, ở n ng nơi người nh ều quá, tình hình đều như thế cả. Ở nước Trung-hoa, các tỉnh về phía đông-nam vẫn có cái nạn người nhiều, các tỉnh về phía tây bắc, thì đất rộng người ít, đất hoang rất nhiều; nhân dân vì tình quyến luyến quê hương, không chịu đi khai khẩn nơi xa, chánh-phủ lại không chịu thực hành cái chính-sách d -dân, cứ để cho những nơi tụ hội đông người, dưỡng mưu-sinh khốn đốn, kẻ thất-nghiệp một ngày một nhiều, mà những nơi xa vắng, của bỏ đầy đất không ai đến lấy. Đó là điều nguy-hiểm thứ năm của nhà làm ruộng Trung-hoa bây giờ.

(Còn nữa)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 30 độ
15 giờ 32 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ năm 31 Juillet 1924
S. Ignace L.

Âm-lịch

30 tháng sáu năm Giáp-tí
Ngày Tân-hợi
Hành kim, Sao Tinh, Trực Định
Kỵ Tiểu-tường, Giá-thú, Tạo-tác.
Hành-tàng, An-sáng
NGHI: Tế-tự, Ký-nhóc, Cầu-tự, Hôi-hiếu, Quan kế, Xuất-hành, Thương quan, Kết-hôn, Nạp-thái, Vấn-danh, Tiến nhân, Mọc đức, Tài-sự, Tu tạo, Lập-khoán, Khai trương, Xuất-hóa

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, một tạ		10 $ 10
— nhì	—	9 80
— ba.	—	9 52
Thóc.	—	6 00
Bắp ngô.	—	5 50

Giá bạc. Kể từ ngày 30 Juillet 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 t. 40.

Tin nước. — Nước ở sông Hồng-hà ngày hôm nay đã xuống nhiều là 10 m 49 kém hôm qua 0 m 32. Nhưng vì mấy hôm trước mưa luôn mãi cho nên địa-hạt Hưng-yên và Hải dương nước lại lên mà mấp mé cả hai bên đường xe-lửa Haiphong, nhất là từ ga Cẩm-giàng đến Cao-xá, may ra thì đường không bị ngập n ư năm ngoái. Nhưng vì nước lên mà mấy hôm nay xe-lửa ở đường này lên xuống chậm lắm, như chuyến xe-lửa đêm ở Haiphong lên hôm kia mãi đến một giờ đêm mới tới nơi và chuyến xe sáng lên hôm qua cũng đến gần 12 giờ mới đến nơi.

Nếu mà trời mưa nữa thì đường xe-lửa này bị ngập mất.

Sông Cầu, ngày 28 Juillet. — Sáng hôm nay nước vẫn đứng 5m70. Cái đê quai giữ cho nước khỏi vào lỉnh cũng đứng vững.

Bắc-ninh, ngày 27 Juillet. — Cái đê phụ ở Kénh-p'o thuộc huyện Gia-bình về hữu ngạn sông Đuống cũng ngay lắm, hiện bị nước thẩm lậu đã nhiều.

Tuyên-quang, ngày 29 Juillet. — Nước ở tỉnh lỵ gần ra hết rồi, có lẽ ngày 30 thì ô-tô lại chạy được. Về phủ Yên-bình nước sông Chảy đã xuống nhiều.

Bắc giang ngày 26 Juillet. — Đê sông Thương ở kilomètre 31 lại bị lún nữa. Quan sứ cùng với quan lục-lộ đã đến tận nơi để xét. Hiện đã cho phu làm lại, có các Nam quan và một viên cán sự công-chính trông nom.

Ngày 28 Juillet hồi 9 giờ 45. Tình hình đê Ban-luông vẫn nguy lắm, ở tả ngạn sông Thương từ Đông-ban đến Da-mỹ cách tỉnh-lị độ một kilomètre thì nước đã mấp mé đến mặt đê. Đê sông Cầu gần chỗ ngã ba sông Thương cũng nguy lắm.

Hải-dương ngày 26 Juillet hồi 9 giờ 15. — Đê Linh-giang, Đáp-khê giữ cho huyện Chí-linh bị vỡ đêm hôm qua đến 20 thước, ở về phía dưới nhà thờ Đáp-khê độ 3 0 thước

Ngày 26 Juillet hồi 15 giờ 20. — Chỗ vỡ ở Đáp-khê nay loang đến 60 thước. Đường số 17 từ Hải-dương đi Sept-Pagodes cũng nguy lắm. Quan ký-sư Lục-lộ đã phải đến nơi rồi

Ngày 27 Juillet hồi 16 giờ. — Đê Chí linh vỡ cho nên cả vùng bị ngập

Nước nay đến cả vùng Ninh-giang. Đường Hải dương đi Ninh-giang bị ngập rồi, ô tô không đi được. Cái đê Cẩm-giàng còn giữ được, nhưng thế nào cũng bị ngập thôi.

Ngày 28 juillet hồi 10 giờ 30. — Thành phố Hải-dương bị ngập cả, nhiều chỗ nước ngập đến một thước tây.

Yên bày ngày 27 juillet hồi 8 giờ 40. — Đêm 26 juillet nước lên 31 m 77. Từ 6 giờ sáng đến giờ nước lên một thước nữa. Chợ và các phố thấp bị ngập hết thành ra đường lội đến ga khó đi lắm. Ở trong thành phố phải đi toàn bằng thuyền cả.

Ngày 28 juillet hồi 9 giờ 35. — Đường Yên-bày đi Tuyên-quang bị bãng mất một quãng 6 kilomètre 1.300 đến 50 thước. Đi lại khó lắm cả đến đi chân cũng vậy.

HỎI CÁC NHÀ LÀM BÁNH, nên mua Carbonate amoniaque.
CÁC NHÀ THỢ GIẶT, nên mua Chlorure de chaux

BIỆN CÓ BÁN TẠI
NHÀ BÁ CHI ỒNG
(Hiệu Bảo chế MON T.S)
HANOI

NHÀ CHỚP BÓNG PALACE

Cần-cáo

CHỚP BÓNG MÙA HÈ. - Bắt đầu từ ngày 15 Juin giờ đi cho đến hết vụ hè thì nhà c ớp bóng PALACE đóng cửa không chớp bao tối, c i ei ép mỗi tuần lễ có hai buổi ban ngày thứ năm và chủ-nhật mà thôi, còn những buổi tối thì c ớp trước cửa Café Métropole.

TẠI RẠP PALACE
Mỗi tuần lễ 2 buổi ban ngày
THỨ NĂM VÀ CHỦ-NHẬT

Mỗi lần chớp mỗi chương-trình khác nhau

Giá vào xem vẫn như cũ

Cái tin quan Sarraut trở lại Đông-pháp Báo *Annales Coloniales* ngày 25 juillet ở bên Pháp mới sang ký tàu vừa rồi có đăng rằng :

« Báo *Annales Coloniales* đã đăng trước tiên rằng ông Fabry trước khi thôi chức thương-thư thuộc-địa ngài có ký giấy bổ ông Albert Sarraut làm Toàn-quyền Đông-pháp thay cho ông Martial Merlin bổ đi nơi khác.

Tuần lễ vừa rồi, ông Albert Sarraut có tiếp kiến ông Herriot (thủ-tướng bây giờ) thì ông Herriot có quyết rằng sẽ t eo như cái ý muốn của ông Poincaré và ông Fabry và chỉ nay mai thì ông Sarraut có thể trở về Hanoi được.

Như vậy là xong cái việc trao đổi những bức thư kín-liệt của ông Herriot với ông Sarraut trong mấy tháng trước, là điều Herriot thì phản đối, cái c nh-sách của ông Poincaré và ông Sarraut thì cứ về đằng quan thủ-tướng bấy giờ là ông Poincaré.»

Báo *Avenir du Tonkin* ngày 30 juillet 1924 trong bài dẫn binh phẩm về việc này cũng cho cái tin thu ên chuyển ấy là điều thực và có kể nguyên ủy việc ấy như thế này :

Ông Poincaré lúc thay đổi tòa Nội-các tại có khẩn khoản với ông Sarraut để ông trở lại Đông-pháp cho, nhưng ông Sarraut từ chối, là vì cái địa vị ấy đang ở tay ông Merlin. Nếu lúc bấy ờ ngài nhận ngay thì chẳng hóa ra trái với lời đã tuyên bố tại h i Công-thương bên Pháp rằng chính quan Merl n ở tạ ngài bổ sang Đông-pháp thì quan Merlin ở đấy rõ lâu chứ không phải là ở tạm thôi đề giữ chỗ cho ngài phòng ngày tòa nội-các đổ đâu. Quan Sarraut lấy lẽ đó mà từ chối thì rất là phải, song le quan Poincaré đã đồng ý với quan Fabry mà đáp rằng chức Toàn-quyền Đông-p áp sẵn khuyết là vì tự ý quan Merlin muốn xin về hưu, mà nếu quan Sarraut cứ nhất định không nhận thì có lẽ phải bổ một quan Toàn-quyền thực thụ khác xưa nay chưa từng biết một tỷ gì về Đông pháp cả. Quan thủ-tướng k ẩn khoản mãi, nên quan Sarraut mới lại chịu nhận vậy.

Bắc-đẩu bội-tinh. — Các quan chức Tây Nam có tên sau nầy được thăng thưởng trong hàng Bắc-đẩu bội tinh (Légion d'Honneur) :

Bệ tam hạng (Commandeur) : M. Lê-quang-Hiền, hội viên Hội-đồng tư-mật Nam-kỳ.

Bệ tứ hạng (Officier) : MM. Delprat quan chánh thứ nhất viện Thượng-thẩm Hanoi; Porche', hội-trưởng phòng Thương-mại Haiphong; Lorin, nguyên Giám-đốc ngạch cai-trị Đông-pháp; Nguyễn-văn-Vĩnh, Đốc phủ sứ Nam-kỳ.

Bệ ngũ hạng (Chevalier) : MM Bourayne, phó chưởng-lý Hanoi; Pech quan cai-trị ngạch Đông-pháp; Favier, chánh ký sự Kiều-lộ, Bongé, luật-sư Saigon; Ưng-Định, tổng-đốc Thanh-hóa; Tạ quang Vinh, hội-viên hội-đồng quản hạt, Trương-minh-Giảng, tri huyện Nam kỳ; Trần-đình-Bảo, nguyên hội-viên Hội-đồng quản hạt.

Nước chanh hiệu T. B.

làm bằng hơi nước (Eau distillée) rất tinh khiết, gửi bán những hiệu này :

Hôtel des Colonies, 80 Hàng Trống.
Cercle de l'Alima.
An-yên, 6 et 8 Bd Đồng-khánh.
A-yên, Rue Nevret
An po, 7.
Man-yek, 57bis
Mỹ đức, 55.
Hoà-sang, 95, Rue Paul Bert.
Trần-ngọc-Cảnh, 83, Rue Paul Bert.
Xương thái, 175, hàng Bông.
Nam-phát-thành, Rue Bouvet.
Buffet de la Gare de Gia-lâm.
A-Dzich, Phủ lý.
Pheot số 1, phố Thành (Rue de la Citadelle.
Sien-hap-seng, 19, đường Quan thánh.
San-va, 45, phố Cửa-đông (Avenue Général Bichot).

Nhà máy và sở bán buôn tại Phố Sinh-từ, số 125. Hữu-giám.

Hội chợ Hanoi
Làm thử sáu
Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924.

Một cuộc thi xe mô-tô và ô-tô lên Tam-đảo — Báo *Courrier Automobile* là báo một tháng ra hai kỳ gửi tặng không cho các nhà có xe ô-tô và mục-đích để mở-mang các cuộc du lịch bằng ô-tô, đã định đến ngày thứ sáu 15 août này mở một cuộc thi xe lên Tam-đảo, do quan Thống-sứ Bắc-kỳ làm danh dự chủ-tọa. Cuộc ấy sẽ mở cho những người có xe sau này đến dự thi là :

Motocyclette hạng 350 m3 et 500 m3

Automobiles de cylindrée 1 lit, 100 — 1 250 1 500 — 2.500 — 3 litres và trên 3 litres

Điều lệ cuộc thi ấy đã đăng ở báo *Courrier Automobile* ngày 15 juillet.

Có nhiều giải thưởng của các nhà hảo-tâm gửi tặng như sau nầy :

1 cái đồ mỹ-nghệ của quan Toàn-quyền ; 1 cái cốc bạc chạm của nhà báo *Courrier automobile* ; 1 cái lọ bạc và các đồ vật của nhà Hôtel Métropole ; 1 cái *bon* lấy 10 hòm dầu xăng và 1 hòm dầu M. C. C. của công-ti Franco-Asiatique des Pétroles ; 1 cái đồ mỹ-nghệ của ông chủ hiệu G. M. B. ; 1 cái đồng hồ để bàn giấy của M. Perroud ; 1 cái đồ mỹ-nghệ của M. Cnabot ; 1 cái đèn acétylène của M. Aviat ; 1 bức tranh của M. Passignat, vân vân.

Những giải thưởng ấy hiện đã bày ở tủ kính hiệu Chabot phố Paul Bert, ai muốn đến xem cũng được. Trong một số sau sẽ đăng đủ cả những giải thưởng và tên những người dự thi.

Chắc là cuộc thi này sẽ được hoàn hảo mọi bề và tưởng ta cũng nên cảm ơn bạn đồng-nghiệp mới đã tổ-chức thêm ra được một cuộc tiêu-khiển ấy.

Ai muốn dự thi tôi phải đến nhà giấy tòa báo và có hỏi rõ ràng t êm điều gì thì viết thư đến nhà báo *Courrier automobile* ở số 4, Impasse Verdun Hanoi.

Lời cáo phó

Thưa các ngài,

Tôi có sự buồn-rầu xin phó-cáo để các ngài biết cho.

Năm nay mẹ tôi 86 tuổi, trước đã được sinh phong ngũ phẩm nghi-nhân và nhờ phúc giời đã được từ-tại tổng-dương.

Nay bất hạnh mệnh chung tại một giờ rưỡi sáng hôm 27 juillet tức là ngày 26 tháng sáu ta.

Định đến hai giờ chiều hôm 5 août tức là 5 tháng bảy ta sẽ làm lễ an táng tại bản-xã là làng Nội-trà-đông, huyện Tiên-du, tỉnh Bắc-ninh.

Nguyên tuần phủ Phúc-yên hưu trí
Nguyễn-Đốc
Kính cáo

Tuyển học-sinh vào trường Nam Sư phạm và các lớp trợ-giáo

Đến ngày 9 Septembre 1924, hồi 7 giờ 30 sáng tại trường Nam Sư-phạm Hanoi sẽ mở kỳ thi tuyển học-sinh vào năm thứ nhất. Số học-trò lấy vào trường định là 40 người.

Niên-hạn tuổi tính đến ngày 31 décembre 1924 không được quá 18 tuổi.

Đơn xin phải gửi đến quan Đốc trường Nam Sư-phạm (Ecole Normale d'Instituteurs) trước ngày 1er Septembre theo như các thể-lệ đã nói ở điều 189 bộ Luật-học và do nghị-định ngày 8 octobre 1922 đã sửa đổi lại.

Đến ngày 15 Septembre hồi 7 giờ 30 sáng, tại trường nam Sư-phạm Hanoi sẽ mở một kỳ thi tuyển học-trò vào các lớp Sư phạm để dạy làm trợ-giáo bậc sơ-đẳng (Pháp-Việt.

Số học-sinh lấy vào nhiều nhất định là 120 người.

Tính đến ngày 21 Décembre 1924 các thí-sinh phải ít nhất là 16 tuổi và nhiều nhất là 20 tuổi.

Các học-trò, sau trong kỳ hạ thi theo tại nhà trường sẽ được lĩnh một khoản học bổng là 6 đồng một tháng.

Đơn xin ứng thi phải viết giấy tin-chỉ và chính tay các thí sinh phải ký lấy.

Đơn ấy sẽ gửi đến quan đốc-học trường nam Sư-phạm (Directeur de l'Ecole Normale d'Instituteurs) trước ngày 1er Septembre 1924 và định theo các giấy sau này :

1° Một tờ giấy khai sinh ;

2° Một tờ của quan cai-trị trong hạt n ận là con nhà lương-thiện ;

3° Cái bằng Sơ-học của mình hay là bằng chứa được lĩnh thì gửi một tờ giấy của quan Thủ-hiến Học-chính bản ạt nhận thực là đỗ Sơ-học rồi.

4 Một tờ của người thí sinh ký tên và cam đoan tòng sự trong Học chính năm năm kể từ ngày bổ làm trợ-giáo tập-sự, bằng không thì phải : 1° nộp lại nhà nước các số lương đã được lĩnh ở trường ; 2° nếu vì có giấy cam-đoan này mà được miễn đi lính thì lại phải đi lính.

Tờ cam đoan này lại phải định theo một tờ khai của người cha hay là người thay quyền cha cho phép người thí-sinh ký tờ cam đoan ấy và chính người cha cũng phải cam đoan rằng nếu con mình tự ý bỏ trường hay là phải đuổi hay là làm trợ-giáo chưa đầy năm năm mà đã từ chức thì sẽ phải hoàn lại nhà nước số tiền học bổng của con.

Người trúng số một vạn đồng.

Trong 85 ngày hôm kia, bản báo đã đăng rằng người trúng giải một vạn đồng trong cuộc rút số công-thái vừa rồi là M. Trần-ngọc-Tuấn ở Nam-định, Báo *France-Indochine* ngày hôm nay đăng tin ấy có thêm rằng : Nghe đâu người ấy sự may mắn ấy cũng sẵn lòng bỏ ra một số để giúp cho những người bị lụt ở Bắc-kỳ

Chắc những người bị lụt và những người bị hỏa-tai ở Nam định vừa rồi được tin ấy sẽ mừng lắm.

Một ngạch mới trong sở Công-chính. — Trong ngạch Công-chính nay đặt ra một ngạch viên chức bên xứ coi việc làm đường (Personnel indigène des chantiers). Ngạch ấy chia làm ba bậc :

1° Chefs d'équipes ;
2° Chefs de chantiers ;
3° Chefs de chantiers principaux.

Bậc chefs d'équipe có 5 h ng, lương bổng mỗ năm từ 330 đồng đến 632 đồng ; bậc chefs de chantiers cũng 5 hạng, lương bổng từ 528 đồng đến 996 đồng và bậc chefs de chantiers thượng hạng cũng 5 hạng lương bổng từ 996 đồng đến 1.760 đồng.

Hạng chefs d'équipes thì sẽ mở kỳ thi xoàng lấy ở trong những người có bằng Sơ-học Pháp-Việt hay là bằng tốt-nghiệp trường công nghệ đệ nhất cấp cùng những người đang làm công-nhật trong ngạch Lục-lộ được hai năm rồi.

Hạng chefs de chantiers thì lấy ở trong những người học-sinh cũ trường Công-chính mà lúc thi tốt nghiệp điểm số ít ra cũng được ngang với số 9, hay là thi tuyển trong những người đã làm chính ngạch được bốn năm trong ngạch công-chính.

Còn hạng chefs de chantiers principaux thì thì ở trong những người đã thuộc về hạng chefs de chantiers mà tòng sự trong bậc của mình ít ra đã được 4 năm rồi.

Những người muốn ứng thi làm chef d'équipe thì ít ra phải 18 tuổi và nhiều nhất thì 25 tuổi là cùng.

Ai muốn biết rõ các thể lệ nữa thì cứ xem ở *Journal officiel* ngày 26 juillet 1924.

BẢN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội.

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) học vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20
3697

SẮP CÓ
TRAI LÀNH GÁI TỐT
Tiểu-thuyết văn vần
Theo thể truyện Kim-Vân-Kiều
CỦA
ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC soạn
Giá 0 $ 25

Vệ-sinh chung. Trong *Quan-báo Đông pháp* ngày 26 juillet 1924 có đăng một tờ nghị định dài của quan Thống-sứ Bắ -kỳ về việc phòng bị cho vệ-sinh chung ở Bắc-kỳ.

Mở trường. — Nay mở một trường tại làng Đình-bảng, phủ Từ-sơn, tỉnh Bắc-ninh.

Việc ông chủ - sự giấy - thép Lai-châu. Việc M. Nguyễn-văn-Trúc là thư-ký giây-thép ở Lai-châu mà bản-báo đã đăng trước thì nay hỏi ra là việc đối với người lĩnh măng-đa chứ không phải việc tiêu tiền của công-quĩ. Nguyên M. Trúc ở Lai châu đã về đây đã gần 2 tháng nay, mà đến bây giờ ở trên ấy mới có điện-tín của quan Chánh đạo binh gửi xuống bắt lên, vì có một người Khách kiện là cái *mandat* 2 nghìn mà mới được lĩnh có một nửa, còn một nửa M. Trúc chưa trả. Nhưng vì ông nguyên chủ giây thép Lai-châu đương có bệnh nằm tại nhà Thương Hanoi thì việc ấy còn đình lại. Cứ như lời M. Trúc khai thì người Khách ấy đã có đơn kiện từ tháng chín năm ngoái mà việc ấy tòa án Lai-châu đã bỏ đi rồi, không rõ làm sao nay lại đòi đến. Việc này rồi Tòa án xử thế nào, bản quán sẽ đăng sau.

Một sòng bạc Khách. — Chiều hôm qua hồi 3 giờ sở Mật-thám đến khám nhà chú Khách Lý-tất-Vay tức Lý-lam-Sang tức Lý Bảo ở đường Thành có bắt được một đám toàn những người Khách đương đánh ma-tước (mat-hoque). Mấy người Khách và những đồ trong sòng đồ bắc đều bắt đem vào sở Mật-thám cả.

Ngạch Học-chính — Các viên chức có tên sau này đang nghỉ giả hạn, từ ngày 1er septembre 1924 trở đi thì lại về ngạch Học-chính :

MM. Phan-đức-Tế giáo học tập sự, Bùi-huy-Cương trợ giáo thực thụ hạng tám.

Cũng kể từ ngày ấy trở đi các viên chức có tên sau này được nghỉ giả hạn thêm :

1° Cô Ta-thi-Du, trợ giáo thực thụ hạng tám, M. Lê-v-Lu. trợ giáo thực thụ hạng tám, một năm nữa là hạn thứ nhì.

2° Cô Phan-thị-Hên trợ giáo tập sự, một hạn nữa là hạn thứ ba.

Xe thồ tả. — Sáng hôm qua, hồi 9 giờ, ở đầu phố hàng Đào có một cái xe sắt tự dưng gãy cả trục, long cả bánh và đâm cả vào xe điện, may lúc bấy giờ xe-điện đỗ không thì lại giống như cái xe thồ-tả hôm trước ở phố ấy. Trong xe có một người đàn ông là M. Trinh-Hách ngồi, may lại nhảy được không việc gì đến người cả.

Lừa sở tiền trăm đồng. - Chiều theo lệnh của quan Biện-lý, sở mật-thám đã cho xét về cái đơn của Mme Lejeune kiện Văn-thị-Thuận tức cô ba Còm cũ lừa mất số tiền trăm đồng.

Ngạch Kiểm-lâm. — M. Trịnh-Trác, thư ký hạng năm tại sở Kiểm-lâm Hà-nội, theo như đơn xin được nghỉ giả hạn một năm, kể từ ngày 27 juin 1924.

Hội Trí-tri. - Đến ngày mai là thứ năm 31 tháng bảy tây này hồi 8 giờ tối, ông giáo sư Le Breton sẽ diễn-thuyết về : La province de Thanh-hóa avec projections (tỉnh Thanh-hóa có chiếu kính ảnh).

Xin mời các ngài hội viên đúng 8 giờ tối mai vui lòng đến dự nghe ở nhà hội cho đông.

Hội Trí-tri lai cảo

Danh dự bội-tinh. — Các viên chức có tên sau này được thưởng danh dự bội tinh :

Bội-tinh bạc hạng nhì

MM. Bùi-Tô, Ng-du -Trái, nông-chính cán-sự ; Trần-đức-Lợi, cai cu-li trường Thú-y Hanoi ; Nhữ-trọng-Thương, Đặng-văn-Duy, Trần-văn-Toàn, Vũ-văn-Đức, thư-ký tài-chính ; Lê-văn Dong, loong-toong sở Kiểm-sát tài-chính ; Nguyễn-v-Thông, ký vẽ ; Vũ-hữu-Hòe thư Dao, Hoàng-v-Nghị, Ng-văn-Khoa thư ký lục-lộ ; Ng-đình-Hòe, Ng-ngọc-Giao, loong-toong lục-lộ ; Ng-v-Bách, tài sế, Bùi-văn-Thu, làm công sở Lục-lộ ; Ng-phi-Gia tài sế sở Vô-tuyến ; Ng-văn-Cát, thư-ký ; Hồ-sỹ-Nam, giáo-học thực - thụ ; Vũ - đình - Phúc, tài sế ; Lê - Minh, khán - hộ ; Nguyễn-văn-Ngưu, Đoàn-văn-Kinh, tay-ký giấy-thép ; Nguyễn-văn-Đôn, chef chantier Haiphong ; Hoàng-mỹ-Loan, Phi-công Đồng, làm ở n à thuốc ; Cao-văn Hải, thợ mộc ; Phạm-văn-Bình, gác cổng d nh quan Nguyên-soái ; Ng-văn-Khánh, Lê-tất-Thân, làm thợ ở Đáp-cầu ; Đặng-đình-Tòng, loong-toong ; Trần-v-Thiết, Trần-v-Tuyên, Ng v-Năm, thợ mộc ở sở Pháo-thủ Hanoi ; Hoàng-văn-Khánh, thợ ép ; Trương-Lập, làm công nhà máy điêm Bến-thủy ; Ng-v-Phát, loong-toong ; Đỗ-văn-Pan, loong-toong phủ Toàn-quyền ; Phạm-v- họ, tài sế ô-tô phủ Toàn-quyền ; Trương-văn-Long, thợ mộc phủ Toàn-quyền.

(*Xem trong thứ ba, cột thứ hai*)

NỮ-HẢI-TẶC
(Trinh-thám tiểu-thuyết)
PHẠM-BÙI-CẦM dịch thuật
Xuất bản lần thứ nhất
Có sửa đổi lại nhiều chỗ
Sách dày hơn 100 trang
Giấy in cực tốt. Sách đóng cực đẹp
Giá mỗi quyển . . . . 0$30
Tiền cước 0.11
Ai muốn mua buôn, mua lẻ xin gởi giấy cho :
M. BÙI-XUÂN-THANH
Chez M. Tạo de Colas — Hanoi

NGƯỜI BIỂN-LẬN
(L'AVARE)
Hài-kịch của MOLIÈRE tiên-sinh soạn ra
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch
Hội Ái-hữu của Tân-cựu học-sanh trường Cao-đẳng đã diễn tại nhà hát lớn Hanoi, ngày 18 Janvier 1924
In chữ Pháp và chữ Quốc-ngữ hai lối văn song nhau
Giá mỗi quyển. . . . . 0$50
Tiền cước gởi đi các tỉnh, mỗi quyển. 0.11
CÓ BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Mà có kim
có chữa đa-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá ..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU:
A. PERROUD (Nhà xanh)
24, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

金泰正
子獅名茶

Bán Hiệu mới có chế thứ chè ngâm đậu-xanh mới nấu ra, chè bổ-khỏe, nước xanh-lông, ai uống cũng ưa. Các quý khách được biết chiếu-cố cho.
Nhiều kiểu bán-biển có nhiều thứ chè lạ, tùy ý xin mời sơn vẽ:

Chè Đinh-kê-quan — Ngọc-quan-âm
Trà chung vương — Đại hồng đào chú ý
Hồng mai tiến chúng — Kỳ chúng thủy tiên
Tây thi chúng — Đặc-biệt quan-âm

SƠN-TIÊN
HẢI-PHÒNG: Số nhà 140, Phố Khách, Téléphone 272.
HANOI: Số nhà 3, Phố hàng Ngang, Téléphone 480
2101

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MAI-CHÂNH TỔNG CỤC
của Đông pháp Tòn-thất công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ DI BÁO
Giáo phố hàng Gai số 83-85

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Ông Montès nhượng hiệu Bào-chế của ông cho ông Demart, bào-chế sinh-viên hạng nhất đỗ cao-đẳng học đường Paris đã một năm nay. Ông Demart tự trông coi lấy việc chế thuốc, và thuốc chế bao giờ cũng rất cẩn-thận, nhờ sự thí nghiệm của hiệu bào-chế ấy rất có thống.

Thuốc gửi đi xa cũng rất chóng. Ai muốn hỏi giá, hay hỏi điều gì cũng trả lời ngay.

Ô-tô trái lệ. — Sở cảnh-sát đã làm giấy biên bản người chauffeur xe ô-tô số T. 1742 vì chạy man quá, xe số T. 516 để khỏi ra nhiều quá.

Vợ lẽ đi mất. — Ng văn-Lé là thợ thêu ở ngõ Nhà-thờ trình Cảm rằng vợ lẽ là thị Tình lấy mất các đồ đăng-lên giá ước 55 đồng rồi đi mất.

Mất cắp trên xe hỏa. — M. Đinh-ngọc Phụng giáo học tại phủ Thông (Bắc-kạn) trình rằng ngày 25 Juillet trong khi đi xe lửa ở Ninh bình lên Hanoi mất một cái ví đựng 30 đồng một cái nhẫn vàng và một cái thuế thân.

CÔNG-TY ĐIỆN-KHÍ ĐÔNG-PHÁP

Tôi về Pháp, kể từ 17 juillet này, việc lồng quản-lý công-ty điện-khí Đông-pháp về quyền Monsieur Manus, vậy các thư tín sẽ gởi cho Monsieur Manus.

Tổng quản-lý,
G. PELLETIER

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	29 Juillet hồi 6 giờ	1h giờ	30 Juillet hồi 6 giờ
Lao kay	79 60	»	78 90
Yên-bày	31 02	»	30 22
Việt-trì	15.23	»	14 75
Hanoi	10.81	»	10.49
Vạn-yên	9.90	»	9 00
Hòa-bình	7.44	»	7,10
Tuyên-quang	8.40	»	7 25
Phú-đoan	23.83	»	22 79
Phả Yên-bình	2 80	»	1 88

Trên sông Thái-bình

	29 Juillet hồi 6 giờ	30 Juillet hồi 6 giờ
Thái-nguyên	21.08	
Lẫm	4,50	4.40
Phả lang thương	5.28	4 90
Đáp-cầu	5 60	5 26
Phả-lại	4.34	

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cái hại chẳng kém chi cờ bạc. Nhiều người nói rằng cái hại quay số chẳng kém chi cờ bạc, nhưng chỉ vì nó hại một cách êm-đềm cho nên thiên-hạ không quan tâm đó mà thôi. Ừ, hai xu đánh được thì cọc bát vài hào; bốn xu, cái đồng hồ nào; một hào, cái gương tàu sáng choang, hèn chi chẳng lắm người vì ham người mê. Làm mê được lại muốn được nữa, mà thua thì ham gỡ, mỗi cái quay hai xu, bốn xu, mỗi tối vài hào, giảm bảo, tích tiểu thành đại, dù có được cũng không thấy mấy người kêu hòn vốn. Đó là cái hại cho người lớn có tiền.

Còn như trẻ con cũng con nhài thằng quít ít tiền hay không tiền thì xoay ra ăn cắp để cay được cay t ua, há chẳng phải là mối hại nữa ru? Ôi! trước kia ta chê đồ chữ là hại, nhưng quay số cũng hại chẳng kém gì!

Cũng vì quay số. — Một người nhà quê chợ lượt ra tìm thân trích c ẳng may không gặp mà tiền lưng chỉ còn tròn chặn một đồng bạc, giao cho con buộc ở đầu giải khố. Người mẹ đề con ngồi đợi ở vườn hoa nhà hát rồi đi tìm kiếm người quen lần nữa xem sao, nếu thật không thấy thì ngày hôm sau sẽ xuôi lần về nguyên quán. Bấy giờ vào 6 giờ tối (hôm thứ bảy trước) cậu con tí tẻ thấy đàng trước mặt có người xem đông nghịt bèn cũng chạy lại xem. Cậu xem thấy hay hay thì cũ khố lấy đồng bạc ra đổi tiền lẻ để đánh. Đen thay cậu đánh vừa trọn năm chục số không trúng số nào cả. Thế là hết tiền thì mẹ cũng vừa về tới gọi con đi ăn cơm. Cơm nước xong mẹ bỏi con tiền để trả nhà hàng thì bấy giờ con mới thú tội. Mẹ nghe đoạn rất lấy làm lo sợ, nên lần lộn khóc mếu một chặp rồi đành lạy van nhà hàng gỡi lại cái áo vải nâu mặc ngoài mà cõng nhau ra đội trời đêm hôm đó, thảm chưa?

Thảm trạng. — Một người đàn-bà trạc 50, 55 tuổi, cắn cước k ông rõ, thấy nằm chết ở phố Lao kay thì sáng ngày thứ ba quan đã phái người lại khám biên rồi cho đưa chôn.

Bắt cá bị thương. Trưa ngày thứ hai một người đàn-ông độ 30 tuổi trở lại, đứng hóng mát ở bờ hồ sau nhà ga chợt trông thấy một con cá rất lớn ngoi lên mặt nước đớp mồi. Người ấy bèn vội-vàng chạy về nhà gần đấy vác dóng ra lao thật mạnh xuống nước thì chẳng biết cá có việc gì không mà chính người ấy lại bị nhát dóng suốt qua bụng máu chảy lênh láng. Sau hỏi ra mới rõ khi người ấy lao dóng xong toi hai mắt cá dầm đầm vào con cá nên không trông thấy ở bên kia bờ cũng có người. Người này thấy người kia lao không trúng cá mà dóng lại rơi gần chỗ mình đứng thì nhặt lấy lao theo, chứ không ngờ lại trúng phải người có dóng. Chẳng biết bai bên xử trí ra sao.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ tứ-tuần đức Ngọc-lâm công-chúa. — Ngày 20 tháng 6 ta năm nay là ngày lễ sinh-nhật tứ-tuần đức bà Ngọc-lâm-công-chúa là kim thảo ngự tỉ. Ngày lễ ấy là một ngày khánh-tiết lớn nên cuộc vui mừng ấy rất là long trọng oai nghi. Suốt ba hôm mười chín, hai mươi, hai mươi mốt tại phủ đức bà có làm các nghi chú thuộc về lễ Tứ-tuần ấy; Hoàng-thượng, Lưỡng-tôn-cung sắc ban phẩm vật rất nhiều, đình thần văn võ bá quan đến bạ thọ rất đông.

Các thức tuồng hát xướng và múa hoa điệu trong mấy ngày lễ ấy đều là bạn hát ở trong nội ban ra hát hầu. Thiên-hạ đến xem rất đông đúc.

Hỏa tai. — Chiều hôm 22, hồi 12 giờ khuya, tại nơi sau miễu Lịch-đợi, hai nhà kia bị ỏa tai; bảy hết hai cái nhà khá to. Nơi ấy hẻo lánh ít người, đã không kể cứu giúp, mà nghe đâu lại có kẻ liệm tâm để thừa khi hắt phòng mà cắp đồ thu giấu. Như t ế thì tính tán lý đã không mà nghĩa cắp nạn chẳng có. Ước ao rằng sẽ bắt được những bọn bất lương ấy mà trừng trị cho xứng đáng, để chúng chừa cái thói ấy đi; kẻo chúng cứ quen thói làm càn, nhân những lúc hắt phòng ấy mà được đầy túi t am rồi, thì thật là một điều rất rối cho xã hội lắm vậy.

Hai cháu cùng đỗ. — Cùng một năm nay, cậu Thái-nguyên-Đào thi đậu bằng cao-đẳng tiểu học (Brevet supérieur) và cậu Nguyễn-Chữ thi đậu bằng Cao đẳng T ương mại, hai cậu đều là cháu ông Thái-thúc-Hoành đốc giáo trường Pháp-Việt Hà-trung tỉnh Thanh-hóa.

Một nhà hai cháu cùng đỗ hai thứ bằng cao trong một năm, thật qui hóa thay, vậy có lời mừng ông Hoành và hai cậu.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Sơn-thú hại mùa màng. — Mấy hôm nay các làng ở dưới chân núi Phước-tường có nhiều heo rừng ra phá hại mùa màng lắm, đêm nào nó cũng đào bới hết cả sẵn khoai; thấy có vài tay thiện xạ đi rình bắn mà cũng không giết được mấy, chỉ có vài con heo lừa thôi, nó cũng chưa kinh; vì có giết được con heo đực đi đầu đàn, thì rồi nó mới chịu tản ra mà trốn vào rừng rậm, còn không thì dẫu có đuổi đi được tí bữa rồi nó lại dẫn nhau ra ăn như thường.

Năm nay mùa màng đã bị mất mát, mà lại thêm sơn thú phá hại nữa, thật là quá khổ cho dân nghèo; ước gì các nhà hay săn bắn chịu khó tìm đến mấy nơi ấy mà trừ hại đỡ cho dân, sau nữa về phần mình cũng thắt lợi.

Giá gạo. — Đã có hơn một tháng nay, gạo trắng trèo lên đến 1 p. 30 một ang, nghỉ mà khiếp quá, nhưng chỉ có mấy ngày rồi may sao cũng hạ lần xuống được; tuy nói, hạ, mà cũng vẫn còn cầm chừng trong khoảng 1p. 10, 1 p. 20.

Giá gạo mấy đã thấy hạ tới 1 p. rồi, mà sao giá thóc ở nhà quê thì cứ y như cũ, không chịu hạ, mới thực là kỳ quái thay!

Ruộng lúa mùa tháng tam ngó có cơ trời, khả vọng lắm, nhưng chỉ còn mong ở cơ trời, làm sao cho vũ thuận phong điều thì mới chắc chắn được. Mong hay!

SÂN-NHIÊN-ĐÀI

HÁT CHÈO CẢI-LƯƠNG

Nói đến tích hát chèo cải-lương: « MỘT TRẬN CƯỜI » bản hội k ông dám tự khen, nhưng chắc rằng các quý khách đã xem qua 3 lần trước cũng xét cho rằng tích này mới thực là một tích hát cải-lương đích đáng của lối hát chèo.

Đến tối thứ năm 31 tháng bảy tây này bản-hội diễn lại lần thứ tư, mới các ngài lại xem, lần này có thay đổi vai kép đóng *thằng Biểu*, vai đào đóng *con Minh*, vai kép đóng *ông Lang*, và vai đào đóng *thị Uyển*.

Lần nào diễn tích hát này cũng hầu hết vé từ 8 giờ tối, vậy mời quý khách mua vé từ tối thứ tư.

Tối thứ tư 30 Juillet 1924

TIỀN-VẠN-LỊCH

CHỨC CẬU TAO

Cái thân hủ lậu cơ hàn,
Ngờ đâu được hưởng cái phần vinh-hoa.
Hữu tình ta lại gặp ta,
Chẳng còn sao lại làm ma không chồng

Tối thứ năm 31 Juillet 1924

Cải-lương hí kịch
(Diễn liền chèo)

MỘT TRẬN CƯỜI

(Dễ ốc liền thứ tư)

Điệu hát so riêm một trận cười,
Ngụ trong tình tứ tạm mặt tai người.
Cùng nam khác bắc pha nhiều giọng
Nghe lọt vào tai ngậm tức cười.

Tối thứ sáu 1er Août 1924

Diễn hai tích:

Tích thứ nhất:

TÌNH TRƯỚC NGHĨA SAU

(Hát chèo)

Tích thứ hai:

HỒN THẾ MA VƯƠNG

(Hát tuồng)

LỆ MUA BÁO

Kẻo nhiều lại đổ cho người chuyển-báo hiểu rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy cứ tiền, quí ông nào mua thì gởi tiền mua; bổ không có tiền gởi theo giấy mua thời báo-quán không viết lời. Mua báo thì tính từ tháng hoặc tháng một tháng tây trở đi cho sau.

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên ra đây, chư không như có mấy thứ thuốc về những bình ta, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không sĩ cơ thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Hội các phụng thì chỉ phê rằng:

Chiếu nay đại-thần phòng của MONTÈS qui dâng, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã thông nơm được trẻ lạm, trước lục phê thị gởi cho qui đường phòng chỉ-dụng để tỏ thành-ý.

Thêm chỉ.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế **MONTÈS**
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

LỤC-TỈNH TÂN-VĂN NHỰT-BÁO

(Xuất-bản mỗi ngày 5.000 tờ)
6 trương

GIÁ BÁO NHƯ SAU:

Một năm	12$00
Sáu tháng	6 50
Ba tháng	3 50

Bảo-quán ở tại đường Catinat, số 157, Saigon (Cochinchine).

Tân-chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp-quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin lạ xảy ra trong Đông-Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin gởi mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, chủ-nhơn thâu nhận.

No 98

Ngủ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lâm chương lại trông thấy có một vừng mặt trăng mọc ở giữa trời, ánh sáng chiếu xuống một cái ao, nước trong leo-lẻo, rồi một lúc lại biến mất đi. Về sau lại còn nhiều sự lạ-lùng nữa, nhưng cũng chỉ trong một lúc, rồi bỗng biến đi tất cả.

Vị thành-hoàng ấy nói:

Các cái án này, *Lâm* đại nhân đều đã xem qua cả rồi!

Nói xong, lấy tay giấy một cái thì *Lâm chương* bỗng giật mình tỉnh dậy, thành ra một giấc chiêm bao. Bấy giờ *Lâm-chương* ngồi sợ, mồ-hôi trong mình toát ra đầm đầm. Bên tai vẳng nghe tiếng trống đã sang canh ba. Mấy việc vừa thấy ở trong giấc chiêm-bao, vẫn hãy còn nhớ được rõ ràng tất cả?

Lâm-chương nghĩ quanh nghĩ quẩn, không hiểu ân *Phùng-húc* ứng vào việc nào. *Lâm-chương* còn đang lưỡng-lự thì bỗng nghe có mấy hồi gà gáy, trời đã dần dần sáng rõ. Các quan văn-võ trong thành đã kéo đến để ứng-hậu. *Lâm chương* lại lên kiệu trở về Đô-sát viện nha-môn.

Khi các quan làm lễ bái-yết xong, *Lâm chương* nó:

— Hôm trước bản-chức đã truyền bảo quan huyện *Sơn-dương* đem cái án *Lâm-chương* và *Hứa-thành-long* đến cho ta xét hỏi lại, chẳng hay đã đem đến chưa?

Quan huyện *Sơn-dương* là *Thẩm-bạch thanh* bẩm rằng:

— Dám bẩm đại nhân! Chúng tôi đã vâ g mệnh giải đến để đại-nhân xét hỏi, hiện đang đứng chực cả ở cửa ngoài.

Lâm-chương phán rằng:

— Bản-chức hãy xét hỏi cái án *Lâm-húc* trước.

Thẩm-bạch-thanh vâng mệnh đoạ ra cửa ngoài giải b n *Lâm-húc* vào. *Thẩm-bạch-thành* lại dặn riêng *Lâm-húc* một câu rằng:

— Khi vào tới nơi, trước cung làm sao, sau nói làm vậy, chớ có phản-cung mà cách tra-tấn của quan kinh-lược ngày nay còn dữ-dội ơn bản-chức nhiều.

Lâm-húc ngoài miệng dẫu vâng vâng dạ dạ, nhưng chàng đã biết quan kinh-lược tức là cừu-phụ chàng, cho nên cũng không run sợ. Bỗng nghe có tiếng truyền gọi *Điêu-hạ-phong*, *Lâm-húc* và nàng *Huệ-lan*. Ba người vào qui cả ở dưới sân.

Lâm-chương truyền hỏi:

— *Lâm húc* đâu?

Lâm húc đá! Lại hỏi:

Huệ-lan. đâu?

Nàng *Hu lan* đạ! Lại hỏ :

Diêu-ha-p'ong đâu?

Diêu-ha-phong đạ *Lâm chương* lại hỏi đến tên *Thẩm-liên* là gia-thuộc nhà họ *Thẩm*. Bấy giờ cũng đều đã giải đến. *Lâm-chương* chương cho lui ra cả, trước hết hãy xét hỏi một mình *Lâm-húc* mà thôi. Quân-sĩ vâng mệnh giải mọi người ra, chỉ để một mình *Lâm-húc* ở đấy.

Lâm-chương truyền bảo *Lâm húc* rằng:

— Sự-tình đầu đuôi thế nào mà nhà-ngươi thành ra bị tội, nên khai rõ để cho ta xét!

Nói xong, lại gọi người lấy giấy bút trao cho *Lâm-húc*. *Lâm-húc* ngồi ở dưới sân, cầm bút viết hết sự-tình đầu đuôi vào mấy trang giấy. Nào khi *Hoa-văn-phương* vì sự tranh-hôn mà hãm-hại mình những tuồng nào. Khi bị đày ra huyện *Bảo-nguyên*, gặp *Lý-khôn* thương tình thả giết những thế nào. Sau vì lánh nạn mà phải cải theo họ mẹ, lại đến ở gởi rể nhà *Diêu-hạ-phong* Nào *Hoa hữu-linh* đưa vào dạy học ở trong *Thẩm* tướng-phủ và *Thẩm-nghĩa-phương* vì sự cưỡng gian mà bị nàng *Huệ lan* bỏ thuốc độc, *Hoa hữu-linh* phải chết những thế nào. Quan huyện *Sơn-dương* dụng tình tra-tấn, kết thành tử-tội những thế nào, chàng đều khai rõ tất cả.

Lâm-chương xem hết một lượt, mới biết rõ sự tình đầu đuôi. Lại xem lại tờ bẩm của quan huyện *Sơn-dương* mà nghĩ thầm rằng: Sao quan huyện *Sơn-dương* không xét hỏi ên *Hoa-hữu-linh* mà đã dám khép người ta vào tử-tội. Đêm qua ta nằm trong miếu mà t ấn-nhân bảo mộng có một cành hoa mẫu-đơn, nhiều nhạc đeo xung quanh, quyết nhiên là trỏ tên *Hoa-hữu-linh* (1) này!

Lâm-chương nghĩ vậy. mới p án hỏi rằng:

— Huyện *Sơn-dương* đâu?

Thẩm-bạch-thanh vội-vàng dạ mà qui xuống. *Lâm-chương* nói:

— Ta xem cái án này quan-hệ ở *Hoa-hữu-linh*. sao nhà ngươi chưa đòi hỏi mà đã dám khép tử-tội cho hai vợ chồng *Lâm-húc*?

Thẩm-bạch-thanh bẩm rằng:

— *Lâm-húc* lập mưu muốn chiếm-đoạt gia-sản của tướng-phủ, vợ chồng bàn nhau, giết chết công-tử *Thẩm-nghĩa-phương*, bởi vậy theo luật tất phải đền mạng.

Lâm-chương nghe nói tức thì nổi giận. *Thẩm-bạch-thanh* chỉ qui ở dưới đất mà cúi lạy dập đầu. *Lâm-chương* nói:

— Nhà-ngươi làm quan phụ-mẫu dân, gặp việc gì khó k ăn, nên lấy lòng công-bằng tra-xét cho m nh-bạch, khiến dân khỏi phải chịu những nỗi oan-khổ. Cớ sao nhân-mệnh là một việc hệ-trọng, người viện-dẫn chứng không xét hỏi đến, mà đã dám khép vào tử-tội để cố giết ai vợ chồng người ta. N à-ngươi làm quan mà xử sự hồ-đồ như t ế, còn ra thống gì!

Lâm chương truyền dẫn nàng *Hu lan* vào. Nàng *Huệ-lan* bấy giờ cũng đã được b ết quan kinh-lược tức là cừu-p ụ chàng *Lâm-húc*, c ẫ rằng mình k ông đến nỗi bị oan-uổng nào, mới rón-r é bước vào trước sân qui ở một bên.

Lâm-chương hỏi:

— Hai vợ chồng nhà-ngươ đồng mưu nhau để giết *Thẩm* công-tử thì tất cũng phải đền mạng, cớ sao tuân-phụ n à-ngươ lại còn dám dâng tờ trạng khiến oan. Vậy đầu đuôi việc giết chết *Thẩm* công-tử thế nào, nhà-ngươi nên phải thú thật.

Nàng *Huệ-lan* nói:

— Dám kêu đại-nhân! Tôi dẫu con nhà nghèo-hèn, n ưng cũng trộm biết đôi chút lễ-nghĩa. Số là phu-quân tôi bị *Hoa hữu linh* dỗ vào dạy học ở trong tướng-phủ, lại đem cả tôi vào nữa. Ai ngờ mấy đứa gian ác đã bày mưu lập kế với nhau, chỉ muốn những sự trêu hoa ghẹo nguyệt. Bấy giờ phu-quân tôi không đói đi đâu một bước nào cả, *Hoa hữu-linh* lại nghĩ cách nói dối là thân-phụ tôi bệnh nguy, để đánh lừa cho phu-quân tôi đi thăm vắng. rồi *Thẩm-nghĩa-phương* chạy vào nằm lấy tôi, toan sự cưỡng-gian. Bất-đắc dĩ tôi phải dỗ cho hắn buông tay, rồi tôi chạy ra ngoài sân, không ngờ vướng phải cái búa bổ củi, ngã lăn xuống đất. Hắn lại chạy theo ra nắm lấy, tôi tàng thể phải lấy búa bổ thì hắn vỡ đầu ra mà chết ngay. Khi hắn đã chết rồi, phu-quân tôi vẫn còn nhỏ nhen chuyện chi chi cả. Thân-phụ tôi sở dĩ làm tờ trạng khiến oan là muốn mong đại-nhân gỡ tội cho phu-quân tôi, chứ còn tôi đây thì đành xin chịu thế mạng, không dám oán-hận câu gì vậy.

Lâm-chương truyền gọi *Thẩm-liên* vào mà bảo rằng:

— Vợ chồng *Lâm húc* lập mưu chiếm đoạt gia tài của họ *Thẩm* mà giết chết *Thẩm* công-tử, sự-thể đầu đuôi thế nào, nhà-ngươi nói cho ta nghe.

(Còn nữa)

(1) *Hữu* là có. *Linh* là nhạc. *Hoa hữu-linh* nghĩa là cái hoa có đeo nhạc vậy.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Agents d'Annonces en Europe :

L. MAYENCE & Cie

9, Rue Tronchet, PARIS

19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTES

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khí huyết suy-yếu, thần-thể mỏi-mệt, gầy-còm, hay vì kém huyết sinh ra các phội làm cho hay ho vặt, uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm họng gì !

Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

Ấy là

Thuốc nước bổ huyết

MAU BO

PHÀM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon.

Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, đi lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè giá là cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến động.

NHƯ,

Mua được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy quí-khách muốn tránh sự biến động ấy xin chực tiếp quá bộ chiếu cố cho bản-hiệu tại Hanoi, Haiphong và Nam-định.

NINH-THÁI HIỆU

số 10, phố hàng Ngang Hanoi

số 113, phố Khách Haiphong

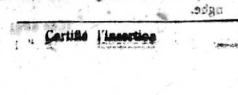
số 78, phố hàng Cỏ Namdinh

Kính cáo

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu (Blennoragie) thì ai cũng biết, hễ điều-trị không khéo thì nó hóa ra một thứ bệnh nặng là bệnh kén (prostate), nghĩa là hỏ sưng một cái bịch ở dưới bàng quang. Người bị lâu đi thành hắn thì thường muốn đi đại tiểu tiện mà không đi được, hay mỏi đùi, đau lưng, đi cũng đau ngồi cũng khổ mà nhất là khi người xe thì lại khổ hơn nữa. Khi đi đại tiện mà cố rặn thì ra một thứ phân tolong hơi vàng vàng xanh mà cũng có khi lại đính một tý máu. Sự đó là thường bởi muốn đi tiểu tiện quá hóa sinh ra thế.

Cái chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng cần nỗi đau yếu đi và mất sinh con để nối nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó nhìn. Nhưng ngày nay chữa lại rất là dễ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal-Monal* nó làm cho khỏi mau phải bệnh lậu hẳn, hay không những bệnh khác nữa trong khi đau lậu. Thuốc *Santal Monal* này làm cho nước tiểu thành ra xanh, vì có nhiều tinh-chất dùng về rất bổ, lắm thứ nước tiểu đi ra những sỏi thận ở bàng quang, khe thế bệnh lậu sẽ thì khỏi hẳn và không sợ bệnh gì khác được nữa. Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải mua uống ngay thuốc *Santal Monal*.

Ở các hàng bào-chế có bán cả.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTES

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ giời nồng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh giịp.

Mắc bệnh giịp, thường sốt ho, nước đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh giịp, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

TAM-TÍNH-Y-QUÁN

Phố Mã-mây, số 91 — Hanoi

TAM-TÍNH-Y-TÔN

Phố hàng Giầu, số 35 — Namdinh.

Ai có bệnh nên biết hiệu « TAM-TÍNH Y QUÁN » phố Mã-mây, số nhà 91.

Hiệu ấy có thầy thuốc chuyên-trị bệnh-căn hiểm nghèo, hoàn-toàn cốt dùng chữ luyện tinh là chữa đủ các bệnh, dù bệnh nặng, bệnh liều chữa khỏi được nhiều. Xa xôi viết thư về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc xuống ngay, theo sách « Tinh bản giáo nghĩa » cũng quá không tiền, tiền thuốc cũng cho.

Cần các thứ thuốc cao-hoàn rất thần-hiệu ai nấy sẽ sáng khoái.

Các thứ cảm sốt ho, sốt rét, đau bụng, rù đầu, thổ tả, không ra khỏi mồ mồ hôi nhem, tiêu-mòn, nổi tinh, bổ-hư, vàng dương, tây-nhi, chân-lạnh, thì xương đau mỏi, ngủ cấp, mất ngủ 1p.00

Bạch trực sương mai, ho sem, trẻ lên, mỗi hộp 1p.00, ống (vợt) 0p.50, thuốc (vợt) 0p.50

Bảo-sản-dưỡng-thai, đi-kinh, lên-tinh-sáng-mắt, mỗi hộp 1p.00, một hòm 5p.00

Đau bụng, đau trực, kinh niên ho lao, đau ngực, bất-lực, phổi bổng có trứng, mỗi hộp 1p.00 một hòm 5p.00.

Đau mắt kinh-nguyệt nổi điều, huyết-bạch, khí hư, bạch đới, hoặc sinh thấy ra nhiều sinh đến bụng rốc đầu, đau trong không đẻ, hoặc có đẻ không nuôi, mỗi hộp 1p.00, một hòm 5p.00

Bằng huyết, lỵ huyết, lỵ huyết mỗi phen-gỉ 0p.20 Trẻ con sốt ho, kinh-phong-truyền-tỉ-lỵ, cam-tích mọc, đau mắt mắng mồng, lợ nhỏ 0p.20 lợ nước 1p.00.

TAM-TÍNH-Y-QUÁN

Phố Mã-mây, số 91 — Hanoi

TAM-TÍNH-Y-TÔN

Phố hàng Giầu, số 35 — Namdinh.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTES

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

CÁC BỆNH SAU NÀY :

1. Bệnh ngoài da hoặc đau đanh.
2. Đau xương.
3. Tạo lậu, di-tinh.
4. Đau phát-huyết-quản.

Đều trị bằng thuốc :

ROB DÉPURATIF MONTES

BÌNH LIỆT KHÍ

Cách trị lành mạnh bằng thuốc hước

GINAT và **SYNOUSINE**

Nhà thuốc nào cũng có

HÃNG CHÁNH ở Paris, rue de Grenelle, 44

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

LỞ

DAU CHAN

NGỨA, LỞ CÙNG CÁC BỆNH NGOÀI DA

DÙNG THUỐC MỠ

FLORENTINE

Các ngài thí-nghiệm mà xem, các ngài sẽ rõ cái giá trị của cái phép trị bệnh ấy.

Có hàng nghìn giấy nhận-thực

G. ROCHER

Bào-chế hoàng nhất

22, r. de Grenelle Paris

Tất cả các hiệu bào-chế thế-giới đều cũng có bán

CÁO-BẠCH

Quý khách có xe ô-tô muốn chữa, nên đến xem xưởng **GARAGE BOBILLOT**, *số 7 phố Bobillot, Hanoi : Tính giá hạ hơn cả các nơi. Làm việc nhanh-nhẹn và cẩn-thận.*

Quý khách nên đến xem xe kéo hạng lịch-sự : không xe nào tốt đẹp bằng.

Cho thuê xe ô-tô

Có thể kiếm được **500.000** quan

bằng 10 quan

và đúng 14 tháng mỗi tháng 25 quan

Panama có rút số

Nộp tiền lấy dấu tức thì một mình được quyền xổ hơn cả các phiếu, và nếu về trúng số mình được hơn số tiền.

MỖI NĂM RÚT SỐ BỐN LẦN

Ngày 15 Février, 15 Mai, và 16 Août 15 Novembre

Tiền về các lô trong một năm có hơn 3 triệu quan

Người nộp tiền lấy được ngay cái số, và được dự tất cả các cuộc xổ số của 4 kỳ trúng số. Nếu ra lô được 400 quan hoặc được một lô từ 1.000 đến 500.000 quan. Vậy không bao giờ mất được. Gửi số các số trong số sẽ gửi đến ngay, mà không mất tiền. Số tiền lô bao nhiêu được cả, không phải trừ gì cả. Thu rút số mỗi tuần số 47.317 được **500.000** quan.

Gửi danh lấy tiền ở về tiền xin gửi đến là 10 quan đủ.

Comptoir Colonial de Crédit à Marseille, 125, Boulevard Pirier

---

SẮP MỞ

Ba

PACHOD Frères & Cie LYON

PHẢI LÀM SAO

những người YẾU ĐUỐI, MỎN MỎI

những người mà PHỔI và CUỐNG PHỔI YẾU ?

Dùng **VỊ TRỪ TRÙNG ĐỘC** và **BỔ** là

SOLUTION PAUTAUBERGE

có vị CRÉOSOTE và vị BỔ là CHLORHYDRO-PHOSPHATE de CHAUX

Uống vô hết tỉ, hiệu nghiệm về CẢM-HO lâu năm ho

TỨC NGỰC đau KHIẾU XƯƠNG GẦY CÒ. Ăn NGON có SỨC, hết đau và ngứa

HO LAO

L. PAUTAUBERGE, 16, Rue de Constantinople, PARIS, et toutes Pharmacies

---

ƯỚU CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RẾT CHẾ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng trong thiên hạ đâu đâu cũng biết không có thuốc nào hay bằng. Thuốc **Quina Laroche** là thuốc hay hơn nữa làm cho bổ sức lại, tỏ tang phủ, trị bịnh rết làm cho ăn tiêu, thuốc đã lấy làm hay và thế gian ai không đều quên đặng.

Ai ai đặng nó rồng đặng, những là người bịnh nọ sang dàn bỏ hay là con nít. Thuốc đã trị bịnh sau này : bịnh hư huyết yếu đuối, huyết suy, bổ sức lại các bịnh làm cho con người yếu đuối, bị trái ban, ăn cầm mọc rôm ngứa, rết ban sau bước rồng, trẻ trở trong tỉ vị các bịnh đó đều cũng chữa tay thuốc **Quina Laroche** đặng.

Con ai huyết suy và con gái lớn đang lớn cũng đến bổ bổ khi lớn mạnh sáng, cũng như mấy bịnh bổ trước đây đều nên uống thuốc **Quina Laroche.**

Những người nào ở bên hay ai thấy rết cũng chẳng nên quên dùng thuốc đó.

Cho bịnh bổ trên đây thuốc đó trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những bịnh ai trừ bổ mà thôi con bị ngày mạnh mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn cũng ngon có chừng và chẳng ta giảm bớt thuốc đó rồng. Nước ngọc khoái của Thiên-thần chế ra (Liqueur de Jade) lợi tuc ngủ con người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh hay hơn bổ thấy không thuốc nào bằng.

Từ khi chúng ta bán thuốc **Quina Laroche** thì chúng ta có đặng rất vang giấy chứng và thơ cảm ơn của mấy người bịnh và rất vang giấy cổ cảo quảo trong ỷ khắc nông lòng ta.

Rất lợi thuốc nước **Quina Laroche** là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thảy.

CÁCH DÙNG

Bịnh **Quina Laroche** phải uống tỷ một ly rồi ba ly sẽ bắt theo chai trong trong một ngày trong hai bữa ăn. Cho muốn trị bịnh rết thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 3 ly trước cỡ rết 3 giờ rưỡi, tới 4 ly thì cho uống trước cỡ rết 3 giờ rưỡi.

Thuốc **Quina Laroche** thường thì uống không pha nước mà khi trời nóng sực thì pha nước vô mà uống cho đỡ khát.

COMAR và CÔNG-TI

ông thầy bào thuốc hạng nhứt tại Paris.

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

J. BLANC (*đệ nhất hạng bào-chế*)

Ông L. BLANC (*Người nối-nghiệp*)

HANOI (Bắc-kỳ)

Bán ra

Giá bán 2$00 một lít

Mỗi một ngày hai lần trước chữa cơm, thì uống một cốc con

Bán tại Hiệu Bào-chế J. BLANC

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-bắc Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN